

Íslenska 1. bekkur

Kennarar: Davíð Sól Páls; Ingólfur Guðnason; Rebekka Pálsdóttir;
Þórhildur Albertsdóttir

1

Lýsing

Hæfniviðmið í íslensku eru sett fram í fimm flokkum:

Talað mál, hlustun og áhorf, Lestur og lesskilningur, Bókmenntir, Ritun og Mál og málnotkun. Allir þessir flokkar íslenskunnar tengjast innbyrðist og öðrum námsgreinum sem grunnur þeirra allra. Áherslan er á læsi nemenda í víðum skilningi. Íslenskan, skólamálið, tengist öllum starfsmönnum, nemendum og skólasamfélaginu sem slíku og hefur áhrif á skólamenningu og skólabrag. Málstefna Melaskóla byggir á samstarfi og samstöðu um gott málupplendi.

Tímabil

Skólaárið 2025-2026.

Yfirferð námsefnis

Í **Árgangsáætlun** fyrir íslensku 1. bekkja eru hæfniviðmið (námsmarkmið), námsefni (námsleiðir), námsmat (áætlun) og samþætting útlistuð. Hún er hluti af skólanámskrá Melaskóla, greinasviði. Árgangsáætlun, þ.e. kennsluáætlun árgangsins fyrir skólaárið, er kynnt nemendum og foreldrum á hópundi að hausti (sbr.: *Námskynning*).

Árgangsáætlun er til grundvallar *vikúáætlunum* kennara (sjá sbr. Dagatal í Mentor).

Kennslustundir á viku: 7 (sbr. viðmiðunarstundaskrá).

Námsþættir og viðfangsefni í íslensku taka mið af *hæfniviðmiðum* árgangsins og leiðsagnarnámi. Nemendum er sagt *hvers vegna* þeir eru að læra ákveðin atriði, þ.e. upplýstir um hæfnina sem stefnt er að með náminu (sjá hæfniviðmið árgangsins). Kennsluaðferðir, námsefni og matsaðferðir (þ.e. hvernig, hvað og hvenær) taka mið af því.

Námsþættir og viðfangsefni í íslensku 1. bekkja eru þessi eftir hæfniflokkum:

Talað mál, hlustun og áhorf - nemandinn:

- hlustar og tekur þátt í umræðum um námsefni
- hefur vald á leikrænni tjáningu
- hlustar á nestissögur
- tjáir sig á bekkjarfundum
- segir frá daglegu lífi
- hlustar á flutning á fjölbreyttu efni
- hlustar á fyrirmæli og fer eftir þeim

Lestur, lesskilningur og bókmenntir - nemandinn:

- lærir íslensku bókstafina og hljóð þeirra
- rímar og klappar atkvæði
- les sér til ánægju heima (heimalestur) og í kennslustofu (yndislestur)
- les á skólasafni
- les upphátt (raddlestur), les í paralestri, les í kór,
- les og vinnur með texta (valdar barnabækur)

- skilur textann, greinir orð, hugtök og orðasambönd í texta
- vinnur með eitt "lykilorð" í hverri viku
- les úr myndrænu efni
- velur bækur við hæfi á skólasafni

Ritun - nemandinn:

- dregur rétt til stafs
- æfir skriftarhallann í skrifarbækur heima og í kennslustofu
- æfir rétt grip
- semur sögur frá eigin brjósti (yndisritun) og ljóð
- ritar endursögn út frá texta eða bætir við söguna
- notar stóran og lítinn staf og stafabil
- skrifar söguþráð, býr til sögupersónur og umhverfi
- skrifa í dagbók
- skrifar vikulega heima eftir forskrift (heimaskrift)
- vinnur á fjölbreyttan hátt með hljóð og stafi og stafasambönd

Mál og málnotkun - nemandinn:

- lærir um stafrófið, sérhljóða og samhljóða
- vinnur á fjölbreyttan hátt með bókstafi, hljóð og orð úr „lykilorði“
- finnur „orð í orði“ og „orð úr orði“ í „lykilorði“
- raðar í stafrófsröð t.d. nöfnum bekkjarfélaga
- leikur sér með orð og rímar
- lærir um orð og málsgrein

Kennsluaðferðir

Kennsluhættir (áherslur, kennsluaðferðir, vinnulag) í íslensku 1. bekkja taka mið af *leiðsagnarnámi*.

Melaskóli nýtir sér *fjölbreytta kennsluhætti* innan allra árganga og námsgreina, m.a.: markvissar innlagnir kennara, lestur og umræður, hlustun, áhorf og tjáningu, einstaklings- og hópverkefni, smíðjur og þemavinnu, samþættingu námsgreina, sköpun og verklega vinnu, bekkjarfundi, útikennslu, kannanir, próf og heimavinnu.

Leitast er við að tengja hæfniflokka íslenskunnar innbyrðis og samþætta þá einnig við aðrar námsgreinar. Hæfniviðmið 1. - 4. bekkja eru brotin niður í smærri markmið og útskýrð (sbr. námsmarkmið og árangursviðmið).

Áhersla er á sjálfstæð vinnubrögð nemenda, samvinnu og vaxandi hugarfar. Þar sem því er við komið er farið í vettvangsferðir og söfn heimsótt.

Stefna Melaskóla er að kenna samkvæmt aðferðum *Byrjendalæsis* a.m.k. fyrstu tvö árin og í framhaldi „Orð af orði“ og „Læsi til náms“.

Eftirtaldir áhersluþættir eru lagðir til grundvallar lestrarnáminu:

- samþætting tals, hlustunar, lesturs og ritunar
- tileinkun orðaforða er undirstaða góðs skilnings
- texti (bækur og ljóð) er lagður til grundvallar lestrarkennslunni og efni hans rætt ítarlega
- tæknileg vinna sprettur úr þeim efnivið sem felst í textanum og fer fram m.a. í „hringekju“
- nemendur vinna með lestrartengd verkefni
- nemendur koma með misjafna þekkingu til leiks í lestrarnámið og þurfa að geta lært hlið við hlið en um leið fengið verkefni við hæfi hvers og eins
- lögð er áhersla á sýnikennslu og nemendur læra vinnubrögð sem efla þá við að verða greinandi og sjálfstæðir lesarar

- læsisnámið eflir skapandi hugsun og tjáningu
- læsisnámið á að vera skemmtilegt og bjóða upp á samskipti
- kennarar safna upplýsingum um námsframvindu nemenda í daglegu starfi og nýta það til leiðsagnar til að skipuleggja ný viðfangsefni

Í lestrar- og íslenskunámi er lesinn gæðatexti og stafainnlögn fer fram í gegnum hann. Lagðir eru inn tveir stafir á viku. Þegar líður á veturinn eru stafir rifjaðir upp með þeim nemendum sem á því þurfa að halda.

Í hverri viku fer fram fjölbreytt vinna með orð í textanum, söguþráð eða innihald þar sem markmið í lestri, ritun og málfræði eru höfð að leiðarljósi. Sköpun, spil og leikir fléttast inn í námið á hverjum degi.

Dæmi um kennsluhætti í íslensku:

- Byrjendalæsi
- samvinnunám og hópastarf
- hringekja
- lestur, talað mál, hlustun, áhorf og leikir
- vettvangsathuganir
- þemaverkefni

Áherslur í íslensku eru að nemendur:

- læri um bókstafi, tölustafi, orð, setningu, punkt og spurningarmerki
- geti greint orðafjölda í setningu, atkvæðafjölda í orðum, fjölda hljóða í orðum
- geti parað saman stóra og litla stafi
- greini hljóð og merki við staf, greini forhljóð og skrifi staf, greini hljóðað orð
- lesi orð og tengi við mynd, skoði mynd og finni rétt orð
- æfi tjáningu

Grunnþættir menntunar:

Um grunnþætti menntunar, tengsl þeirra við stefnu, markmið og árgangaáherslur Melaskóla má lesa í almenna hluta skólanámskrárinnar (kafla 2.1 og 2.2).

Námsaðlögun:

Hugmynda- og aðferðafræði leiðsagnarnáms er höfð að leiðarljósi til að koma til móts við mismunandi þarfir og getu nemandans, styrkja námshæfni, námshvöt og námsaðlögun hans með markvissri endurgjöf. Litið er á "mistök" sem námstækifæri, þ.e. mikilvægan þátt í námsaðlögun hvers og eins í skóla án aðgreiningar.

Námsmat

Námsmat í íslensku 1. bekkja byggir á *fjölbreyttu hæfni- og leiðsagnarmati*, t.d.: munnlegri endurgjöf - símati (vinnuframlag, samvinna, frágangur, ástundun) - sjálfsmati og jafningjamati - verkefnum (einstaklingsverkefni, hópverkefni) - vinnubókum - prófum-könnunum-skimunum (heimapróf, munnleg próf, stöðupróf, greinandi próf, framvindu- og lokapróf).

Fjölmörg *matsverkefni* í íslensku eru lögð fyrir nemendur á hverju skólaári eftir leiðsagnarnám í skilgreindum námslotum. Um leiðbeinandi stöðu- og framvindumat er að ræða, jafnt og þétt yfir skólaárið. Námsmatið birtir *matsferil* nemenda sem er foreldrum aðgengilegur í Minn Mentor, upplýsinga- og tölvukerfi skólans.

Matskerfi Melaskóla fyrir 1. - 7. bekk grundvallast á hæfnieinkunum sem birtar eru með tveimur matskvörðum. Annars vegar er notaður *táknkvarði* með fjórum táknum almennt í öllum árgöngum, hins vegar *bókstafakvarði* með sex stöfum í lokahæfnimati í 4. og 7. bekk.

Námsmat í íslensku 1. bekkja er: hvetjandi, fjölbreytt, reglulegt, sanngjarnt, áreiðanlegt, óhlutdrægt, heiðarlegt, samræmt innan árganga og stiga. Það nær til þekkingar, leikni og hæfni. Það er í takt við hæfnivíðmið, kennsluáherslur og tekur mið af nemendahópnum. Kennarar innan árganga vinna saman í teyminum að þessum markmiðum.

Heimalestur, lesfimi (sbr. lesfimipróf tekin í september, janúar og maí) og Lesskimun 1 eru metin sérstaklega og matið gert sýnilegt á heimasvæði nemenda og foreldra í Minn Mentor. Þá er stuðst við stuðningskerfið Leið til læsis til að meta læsisþróun nemenda.

2025_Íslenska fyrir 1.-4. bekk

- **Hæfnieinkunn (tákn)**

2025_Íslenska fyrir 1.-4. bekk - Talað mál, hlustun og áhorf

- Sagt frá atburði eða fyrirbæri, tjáð sig frammi fyrir hópi og staðið fyrir máli sínu.
- Horft og hlustað af athygli á fjölbreytt efni og greint frá upplifun sinni.

2025_Íslenska fyrir 1.-4. bekk - Lestur og lesskilningur

- Beitt aðferðum við umskráningu hljóða og stafa svo lestur flæði vel og merking texta komist til skila,
- Skilið augljós efnisatriði valinna texta, greint og lagt mat á inntak þeirra og dregið einfaldar ályktanir.
- Valið og lesið sér til ánægju fjölbreytt lesefni sem hæfir aldri.
- Beitt góðum orðaforða við að skilja texta og notað einfaldar aðferðir til að ráða í merkingu ókunnra orða.

2025_Íslenska fyrir 1.-4. bekk - Bókmenntir

- Unnið með ævintýri, sögur og ljóð ætluð börnum,

2025_Íslenska fyrir 1.-4. bekk - Ritun

- Dregið rétt til stafs, skrifað skýrt og læsilega og á lyklaborð.

2025_Íslenska fyrir 1.-4. bekk - Mál og málnotkun

- Áttað sig á sköpunarmætti tungumálsins svo sem með því að ríma og fara í orðaleiki.

Lestrarlandið 1 - sögubók

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibækur/namsefni/lestrarl_lesbok/)

Lestrarlandið 1 - vinnubók

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibækur/namsefni/lestrarlandid_vb1/)

Listin að lesa og skrifa - um 30 raðbækur

Raðbækur

(https://mms.is/namsefni?title=listin+a%C3%B0+lesa+og+skrifa&level=All&category=All&type=All&year=All&sort_by=title&sort_order=ASC&view_as=on)

Komdu og skoðaðu líkamann

Rafbók

(<https://vefir.mms.is/flettibækur/namsefni/koslikamann/>)

Halló heimur 1

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibækur/namsefni/hallo_heimur_1/)

Skrift 2a

Námsbók

Skrift 2b

Námsbók

Skrift 1a

Námsbók

Skrift 1b

Námsbók